

Teknologian valjastamine n sosiaalityössä ä

Maarit Kairala 4.9.2023
Maarit.Kairala@

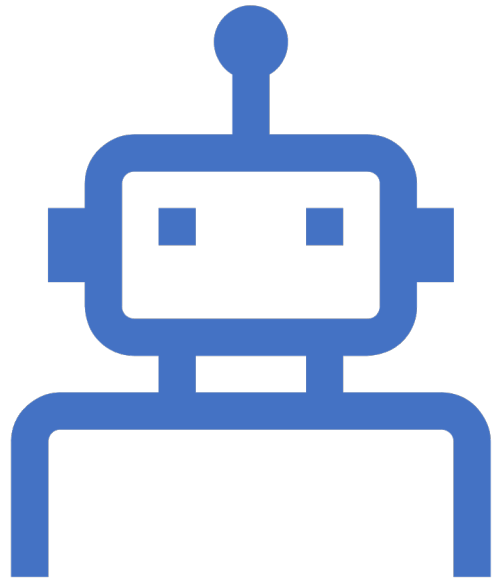
Taustani:

- **2007** aloitin aiheen parissa vuonna **2007** eRural hankkeessa
- **2012** siirryin Lapin yliopistossa Sosiaalityön e-osaamisen maisterikoulutus -hankkeen yliopisto-opettajaksi ja myöhemmin projektipäälliköksi
- **2015-2018** Lapin yliopiston eSosiaalityön maisterikoulutus –hankkeen projektipäällikkö ja yliopisto-opettaja
- **2022-2023** Gerontologinen sosiaalityö
- Esitykseni on jatkoa artikkelilleni Kairala, Maarit (2018) Sosiaalityön teknologiaosaaminen. Teoksessa Juvonen, Tarja & Lindh, Jari & Pohjola, Anneli & Romakkaniemi, Marjo (toim.) Sosiaalityön muuttuva asiantuntijuus.

- **Tarkastelen teknologiaa ja digitalisaatiota yhtenä sosiaalityön muutoshaasteena yhteydessä muihin sosiaalityön haasteisiin toimintaympäristön ja ihmisten arjen muuttuessa.**
- **Laaja näkökulma, jossa ituja sosiaalityön roolista ja tehtävistä sekä sosiaalityön aseman vahvistamisesta sosiaalityön itse määrittämänä.**
- **En halua niinkään kuvailla mitä nyt tehdään ja esittää sen perusteella ehdotuksia vaan hahmottelen tulevaisuuteensuuntautuvaa uudenlaista sosiaalityön ja teknologisoitumisen välistä suhdetta.**
- **Vaikka tutkimusta ja kirjallisuutta on sosiaalityön näkökulmasta, niin edelleen sitä tulisi lisätä. Diasarjan lopussa on käyttämäni lähteitä, joiden tarkoitus on tukea hakemaan lisää lähteitä.**

Eteneminen 4.9.2023

- **Sosiaalityö digitalisaatiossa**
 - **Pitäisikö sosiaalityössä olla laajempi viitekehys teknologiasta ja sen mahdollisuuksista ja vaikutuksista?**
 - **Sosiaalisen näkökulman korostaminen teknologian käytössä, kehittämisessä ja tutkimuksessa**
 - **Teknologian valjastaminen sosiaalityön tavoitteelliseen työhön**
-
- A large yellow triangle is positioned in the bottom right corner of the slide, pointing towards the top right.

Sosiaalityö digitalisaatiossa

Kansainvälisen sosiaalityön määritelmän suomennos Sosnet 2014

- **"Sosiaalityö on professio ja tieteenala, jolla edistetään yhteiskunnallista muutosta ja kehitystä, sosiaalista yhteenkuuluvuutta sekä ihmisten ja yhteisöjen voimaantumista ja valtaistumista.**
- **Yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden, ihmisoikeuksien, kollektiivisen vastuun sekä moninaisuuden kunnioittamisen periaatteet ovat keskeisiä sosiaalityössä.**
- **Sosiaalityö kiinnittyy sosiaalityön, yhteiskuntatieteiden ja humanististen tieteiden teorioihin sekä alkuperäiskansojen ja paikallisyhteisöjen tietoon.**
- **Sosiaalityössä työskennellään ihmisten ja rakenteiden parissa elämän ongelmatilanteiden ratkaisemiseksi ja hyvinvoinnin lisäämiseksi.**

Edellä olevaa määritelmää voidaan laajentaa kansallisella ja/tai alueellisella tasolla."

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014

15 §

- Sosiaalityöllä tarkoitetaan yksilö- ja perhekohtaista asiakas- ja asiantuntijatyötä, jossa rakennetaan yksilön tai perheen tarpeita vastaava sosiaalisen tuen ja palvelujen kokonaisuus, sovitetaan se yhteen muiden toimijoiden tarjoaman tuen kanssa sekä ohjataan ja seurataan sen toteutumista ja vaikuttavuutta.
- Sosiaalityö on luonteeltaan muutosta tukevaa työtä, jonka tavoitteena on yhdessä yksilöiden, perheiden ja heidän yhteisöjensä kanssa lieventää elämäntilanteen vaikeuksia, vahvistaa yksilöiden ja perheiden omia toimintaedellytyksiä ja osallisuutta sekä edistää yhteisöjen sosiaalista eheyttä.
- Ks. myös rakenteellinen sosiaalityö

Digitalisaatio luomia mahdollisuuksia

- **Mahdollisuus hyödyntää digitaalisia työvälineitä osana laajempia toimintakäytäntöjä ja prosesseja ja siten vastata erilaisten toimintaympäristön muutoksiin ja asiakkaiden muuttuviin tarpeisiin**
- **Saavutettavuus mahdollisuudet eri kanavia pitkin, saavuttaa ihmisiä, jotka eivät ole olleet palveluissa**
- **Mahdollisuus käyttää erilaisia vuorovaikutuksen tapoja erilaisten asiakkaiden kanssa, erilaisissa asioissa**
- **Yhtenäinen kirjaaminen, oikea-aikaisen tiedon siirto, tiedonkeruu**
- **Sosiaali- ja terveydenhuollon integraation vahvistaminen**
- **Uudenlaiset kehittämis- ja tutkimusmahdollisuudet**
- **Mahdollisuus muuttaa sosiaalityötä siten, että se vastaa tulevaisuuden tarpeisiin ja tuottaa laadukasta sosiaalityötä.**

Digitaalisaation vaikutukset sosiaalityöhön:

- Kyse ei ole pelkästään digitaalista työvälineistä, vaan välineillä on sekä näkyviä, konkreettisia vaikutuksia että näkymättömiä, sosiaalisia vaikutuksia sosiaalityöntekijän työhön
- Konkreettiset vaikutukset sosiaalityön työtehtäviin ja prosesseihin
- Vaikutukset työhyvinvointiin ja ihmissuhteisiin ja asemaan
- Digitalisaation vaikutukset ihmisten arkeen, digitaalinen syrjäytyminen
- Digitaalisuus muuttaa asiantuntijoiden rooleja, asiantuntijuuden jakamista, kokemuksia asiantuntijuudesta sekä ammatti-identiteettiä (Huhtasalo 2022)
- Digitaaliset palvelut muuttavat sosiaalityöntekijän ja asiakkaan suhdetta

Koontia sosiaalityön nykytilanteesta

- Keskittyminen kirjaamiseen, digitaalisiin palveluihin ja tietojärjestelmiin ja tiedontuotantoon sekä opetus- ja koulutusteknologiaan, vähemmän sosiaalityön interventioihin.
- Digitalisaation käytössä keskittyminen asiakastyöhön, vähemmän yhteisötyöhön, rakenteelliseen työhön tai ehkäisevään työhön
- Useita erilaisia hankkeita, pirstaloituminen, kehittämisen määräaikaisuus hankkeissa, verkostoituminen keskenään vähäistä.
- Oleellista hallinnollinen (ja poliittinen) viitekehys palveluiden digitalisoinnissa, sosiaalityön ja sosiaalisen näkökulma vähäisempää
- Ei ole kokonaisvaltaista, kansallista koontia nykytilanteesta, eikä tarkemmin sosiaalityön roolista, tehtävistä tai asemasta digitalisaatiossa

- **Käsitteiden käyttö: sosiaalityö ei voi tuoda esille oman työnsä keskeisiä asioita esille terveyden tai teknologian kielellä, eri ammattilaisilla samoja käsitteitä, mutta erilainen käsitys sisällöstä**
- **Elleivät sosiaalityöntekijät osallistu tapoihin, joilla uusia teknologioita kehitetään ja käytetään, he eivät pysty vaikuttamaan siihen, miten teknologia vaikuttaa heidän asiakkaisiinsa eivätkä pysty hallitsemaan tapaa, jolla digitaalisuus vaikuttaa sosiaalityön luonteeseen**
- **Vähäinen teoreettisen viitekehyksen käyttö ja eettisen perustan pohdinta**
- **Suomessa ei ole määritelty teknologiaan liittyviä kansallisia ja yhteisiä, selkeitä painopistealueita koulutuksessa, kehittämisessä ja tutkimuksessa sosiaalityön omasta näkökulmasta**

Ks. Esim. Steiner 2021

Kokemustietoa digitalisoitumisen ei tarkoituksellisista vaikutuksista (Kairala)

Asiakkaat eivät pysty käyttämään digitaalisia palveluita – asiakkaiden taloudellisten asioiden hoitaminen siirtyy omaisille ja sosiaalityöntekijöille – edunvalvonta lisääntyy

Muuttaako kiire ja digitaalisten välineiden käyttö työtä mekaanisemmaksi suorittamiseksi?

Syy taloudellisiin vaikeuksiin;
Sosiaaliset ongelmat, jotka vaikuttava taloudelliseen tilanteeseen ja digitaaliseen asiointiin esim. päihteiden käyttö, mielenterveysongelmat, hyväksikäyttö, rikollisuus

Hakeutuminen palveluihin ja esitetty palvelutarve:
taloudellinen tilanne ja tuen tarve

Taloudellisten tilanteen kartoitus ja tukien hakemisessa asiakkaan kanssa

Mistä viitekehyksestä sosiaalityötä toteutetaan digitalisaatiossa ja sen kehittämisessä?

- 1) Hallinnollinen viitekehys
- 2) Teknologinen viitekehys
- 3) Taloudellinen ja tehokkuutta korostava viitekehys
- 4) Sosiaalityön viitekehys
- 5) Ihmiskeskeinen viitekehys

Samaan aikaan on useita paradigmoja, joiden vaikuttavuutta tulee arvioida.

Perustuuko digitaalisten palveluiden kehittäminen nykyhetken ongelmiin vai uudenlaiseen toimintaan tehdä sosiaalityötä tulevaisuudessa.

Miksi viitekehityksen tiedostaminen on tärkeää

- **Vallitseva viitekehitys korostaa hallinnollista ja teknologialähtöistä viitekehystä sekä poliittista päätöksentekoa digitaalisten palveluiden käyttöönotossa**
- **Sosiaalityön omista lähtökohdista lähtevä viitekehitys painottaa esim. kaikkea ei voi eikä saa digitalisoida sosiaalityössä vaan työ edellyttää kasvokkaista, vuorovaikutukseen perustuvaa työtä**
- **Monialaisessa, demokraattisessa verkostotyössä, tärkeää huomioida eri toimijoiden erilaiset viitekehitykset ja muodostaa yhteinen ymmärrys**

Sosiaalityön etiikka:

- **Toteutuuko sosiaalityön etiikka digitalisaatiossa?**
- **itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, osallisuuden edistäminen, henkilön kokonaisvaltainen huomioiminen ja voimavarat, sosiaalinen oikeudenmukaisuus, negatiivisen syrjinnän vastustaminen, resurssien ja voimavarojen tasapuolinen jakaminen, epäoikeudenmukaisen politiikan ja käytäntöjen vastustaminen**
- **Teknologia käyttö nostaa sosiaalityössä uudenlaisia eettisiä kysymyksiä esille.**
- **Kansainvälisesti painotettu sosiaalityön eettistä näkökulmaa sosiaalityöntekijöiden työssä ks. Esim. NASW, BASW, AASW**

- **Yhteydenpito perheeseen, omaisiin, ystäviin**
- **Asiointi virastoissa, digitaaliset palvelut**
- **Terveyden seuraaminen**
- **Verkko-ostaminen**
- **Tiedonsaanti kaikessa**
- **Aikaan ja paikkaan sitoutumaton työ**
- **Sosiaalinen elämä**
- **Mobiilisovelluksien lisääntyvä käyttö**
- **Liikenne: robottiautot, itseohjautuvat autot**
- **Rahan käyttö**
- **Osallisuus kansalaistoimintaan , demokratiaan**
- **Turvallisuusriskit: Tietovuodot, identiteettivarkaudet**

Ihmisten arjen
teknologisoitumine
n Vertaa
haavoittuvassa
asemassa olevien
ihmisten arki?

Pitäisikö sosiaalityössä
olla laajempi viitekehys
teknologiasta ja sen
mahdollisuuksista ja
vaikutuksista?

Teknologia:

- megatrendi, joka muuttaa yhteiskuntia, yhteisöjä ja yksilöitä (ks. Sitra)
- toteutuu yhteiskunnan mega-, meso- ja mikrotasolla (kansainvälisesti, kansallisesti ja paikallisesti) globaalinen yhteistyö
- paikkaan ja aikaan sidottu
- luo mahdollisuuksia, mutta sen käyttöönotto luo myös riskejä – haaste: miten hyödyntää teknologiaa ja ehkäistä riskejä
- tuottaa tarkoitettuja ja tarkoittamattomia vaikutuksia
- tekniset(näkyvät, mitattavat) vaikutukset helpommin todennettavissa kuin sosiaaliset vaikutukset (näkymättömät, ei mitattavia)

- **Etenee nopeasti, ihminen ei pysy perässä**
 - **10 vuodessa nykytekniikat ja palvelut vanhenevat**
 - **Käsitys siitä, että teknologia etenee omalakisena niin, että ihmiset eivät voi vaikuttaa siihen = teknologiadeterministisyys**
 - **Käsitys siitä, että teknologian on ratkaisu useisiin ongelmiin = teknologiaoptimistisuus**
 - **Kansainvälisyys ja yhteiskunnan arvot, käsitykset siitä, minkälaista teknologiaa ja miten sitä käytetään vaikuttavat teknologian etenemiseen (valta)**
 - **Niiden ihmisten näkökulma, jotka eivät ole osallisina teknologian kehittämisessä, ei näy lopputuloksessa**
-
- A large yellow triangle is positioned in the bottom right corner of the slide, pointing towards the top right.

IT- asiantuntijoiden käsitys tulevaisuudesta

- [YHTEISKUNNAN DIGIMURROS](#) 2021 Pekka Neittaanmäki, Martti Lehto, Matti Savonen (IT asiantuntijoita)
- kuvattu eri kehitystrendien ja tulevaisuusanalyysien pohjalta tavoitteena esittää kansallinen ja EU-näkökulma digitalisaatioon. Eesitykset mm. digitaalisesta tekoälytuetusta sosiaali- ja terveydenhuollosta
- Linturi, Risto 2020. KOHTI PAREMPAA TULEVAISUUTTA! Teknologian mahdollisuudet ja uhat kestävän kehityksen edistämässä. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu 5/2020. [Kohti parempaa tulevaisuutta! Teknologian mahdollisuudet ja uhat kestävän kehityksen edistämässä \(eduskunta.fi\)](#)
- Hyppönen Mikko 2021 (tietoturva asiantuntija) Internet.
- Petteri Järvinen (tietotekniikan asiantuntija) 2023., Tekoäly ja minä: ihmisenä tekoälyn aikakaudella.

Pitäisikö sosiaalityön viitekehystä suhteessa teknologiaan laajentaa?

- **Sosiaalityössä käytetään eniten digitaalista teknologiaa. Pitäisikö sosiaalityössä ottaa kantaa muihinkin teknologioihin ja niiden vaikutuksiin: esim. bioteknologia, tekoäly, robottitekhnologia, ilmastotekhnologia, vuorovaikutustekhnologia, jotka kaikki vaikuttavat ihmisten arkeen ja jotka tuottavat sekä mahdollisuuksia että riskejä**
- **Teknologia vaikuttaa myös yhteiskuntiin, yhteisöihin, yksilöihin sekä muuttaa sosiaalista? Voisiko sosiaalityö sekä sen tiedeperusta ja metodologia avata uudenlaisia näkökulmia teknologian käyttöön, kehittämiseen ja tutkimukseen? Sosiaalinen näkökulma?**

Sosiaalinen näkökulma teknologiaan

- **Teknologia on ihmisten tekemää ja sitä kehitetään ja otetaan käyttöön ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa (sosiaalikonstruktivinen käsitys)**
- **Ihmiset käyttävät, kehittävät, ja tutkivat teknologiaa, joten he myös valitsevat kuka, miten ja mitä kehitetään, kulttuurinen käsitys 'oikeasta tavasta edetä**
- **Liittyy vahvasti kysymykseen minkälaisessa yhteiskunnassa haluamme elää ja mitä arvoja korostamme (teknologia itseisarvona vai ihmisiä varten)**
- **Tuottaa sekä konkreettisia vaikutuksia että sosiaalisia vaikutuksia (tietoisesti tai tiedostamatta)**
- **Optimistisuudesta kriittisyyteen**

Kestävä kehitys - Sosiaalisesti kestävä teknologia

- Perustuu oikeudenmukaisuuteen ja tasa-arvoon, korostaa ihmisoikeuksia ja perusoikeuksia
- Korostaa ihmisten sosiaalista hyvinvointia, teknologian sosiaalisia vaikutuksia ihmisiin ja ihmisten arkeen sekä tukee hyvinvoinnin siirtymistä tuleville sukupolville
- Huomioidaan kaikessa teknologiaan liittyvässä päätöksissä, suunnittelussa ja käyttöönotossa taloudellisen ja ekologisen kestävyden rinnalla kaikilla eri tasoilla
- Ks. Anneli Pohjola & Riitta Särkelä (2011) Sosiaalisesti kestävä kehitys.

Kehittämisen ymmärtäminen sosiaalisena prosessina

- **Lineaarinen prosessi:** Etenee lineaarisesti nykytilanteen kartoitus, tavoite, toimenpiteet, toteutus, arviointi. Arviointi perustuu mitattaville tulokselle. Ulkopuolinen kehittäjä. Ei huomioi kontekstin muutoksia. Määräaikaista kehittämistä.
- **Sosiaalinen prosessi:** Ihmiset tuottavat muutosta sosiaalisessa prosessissa/ prosesseissa. Muutos ei voi hallita, tavoitteiden tarkentaminen. Prosessi tärkeämpi kuin tavoitteiden toteuttaminen. Jatkuva kehittäminen. Korostaa ihmiskeskeisyyttä.
- **Kehittämistoiminnan valinta tekee näkyväksi taustalla olevat käsitykset.** Sosiaalinen teknologian kehittäminen korostaa teknologiaa ihmisten tekemänä, jolloin se miten teknologisoituminen etenee on ihmisten valinta.

Teknologian tuottamat sosiaaliset vaikutukset

- Useimmin tavoitellaan teknisiä vaikutuksia (usein tilastoitavissa ja mitattavissa) sen sijaan sosiaalisten vaikutusten ennakointi ja arviointi on vähäisempää
- Konkreettiset teknologian vaikutukset mahdollistavat ihmisten hyvinvointia: puhtaampi ruoka, paremmat asunnot, toimivampi liikenne, ilmasto-vaikutukset jne.
- Mikrotasolla sosiaaliset vaikutukset liittyvät sosiaaliseen muutokseen vuorovaikutuksessa, osallisuudessa, yhteisöllisyydessä, sosiaalisessa järjestyksessä, vallassa, eriarvoistumisessa, jne.

Sosiaaliset ongelmat verkkoympäristössä

- Nettikiusaaminen [Cyberbullying: What is it and how to stop it](#)
- Digitaalinen vaino [Digitaalinen vaino](#)
- Yksinäisyys [Yksinäisyys ja sosiaalisen internetin käyttö: polkuja yhteyden muodostamiseen digitaalisessa maailmassa?](#)
- Digipelaaminen [Peliklinikka - tietoa, tukea ja hoitoa raha- ja digipeliongelmiin](#) Socca
- Rikollisuus [KYBERRIKOLLISUUDELLA ON MONTA ERI MUOTOA](#)
- Digitaalinen syrjäytyminen

- Ihmisten kokema todellisuuden muodostuu sekä verkon että kasvokkaisen maailman yhdistyessä – usein erilaiset sosiaaliset ongelmat ja ilmiöt ilmenevät sekä verkossa että kasvokkain
- Sosiaalityöntekijän tunnistettava myös verkossa toteutuvat sosiaaliset ongelmat ja kyettävä tukemaan ihmisten selviytymistä

Rakenteellisen, yhteisöllisen ja ehkäisevä ja etsivän sosiaalityön tavoitteet suhteessa teknologisoitumiseen?

- **Vaikuttaminen (tarvitaan lisää tietoa ja jäsenystä)**
 - ihmisten arjen olosuhteiden teknologisoituminen: toimintaympäristö, tiedonsaanti ja osallisuus poliittiseen päätöksentekoon
 - Digitaalisten palveluiden käytöstä syrjäytyminen
 - Ehkäisevä työ verkossa ja kasvokkain
 - Oikeudellinen näkökulma
 - Digitaalisen kansalaisuuden ja osallisuuden vahvistaminen
 - Digitaalisen syrjäytymisen ehkäisy ja mekanismit, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutuminen
 - Digitaalisen yhteisöllisyyden vahvistaminen

Teknologian valjastaminen sosiaalityössä

Valjastaminen:

- Jokaisen ammatin on tärkeä tiedostaa oma asemansa, tehtävänsä ja roolinsa suhteessa yhteiskunnan, yhteisöjen ja ihmisten arjen teknologisoitumiseen.
- Sosiaalityön suhdetta teknologisoitumiseen ja digitalisaatioon ei voi määritellä ammatin ulkopuolelta vaan se perustuu ammatin omaan itsemäärittelyyn ja yhteiseen ymmärrykseen
- Jollei näin tapahdu, niin sosiaalityö asema määrittyy käytännössä sekä toisten ammattilaisten toimesta että hallinnosta, mikä puolestaan vaikuttaa tavoitteelliseen työhön ja sen vaikuttavuuteen.
- Se, että sosiaalityö itse määrittää omat tehtävänsä ja roolinsa, on tärkeää monialaisessa yhteistoiminnassa, jossa tarvitaan erilaisia näkökulmia
- Teknologia osana sosiaalityön muita muutoksia ja kontekstin muutoksia

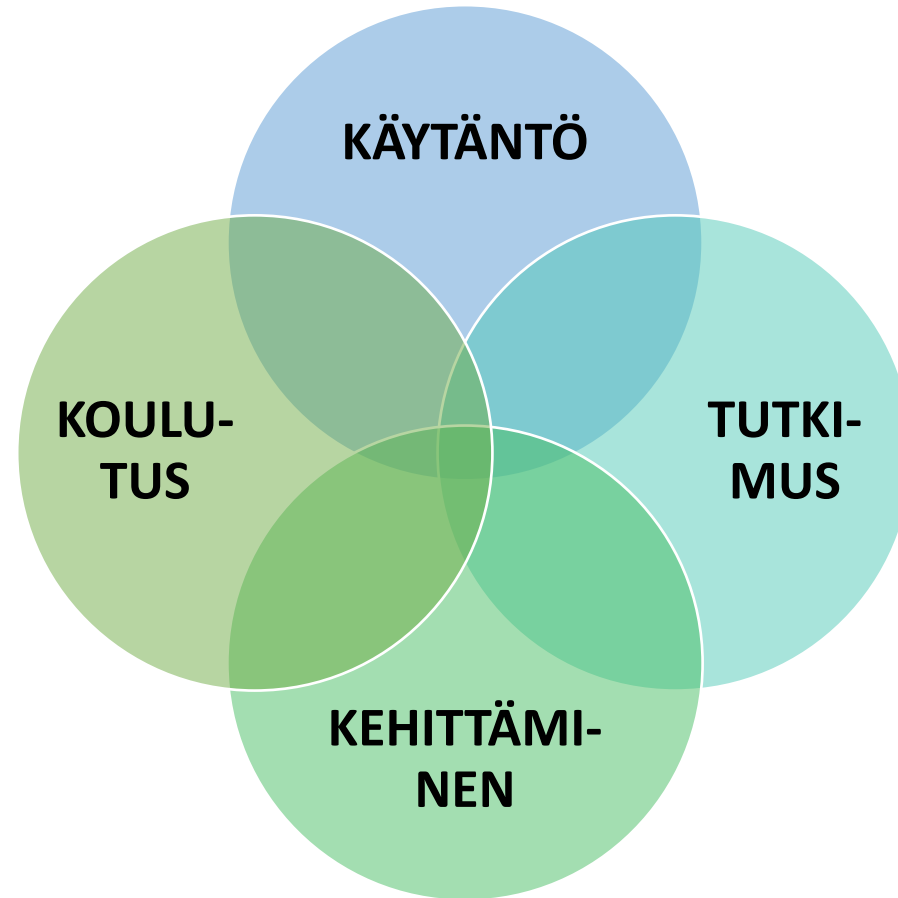
Tulevaisuuteensuuntautuva viitekehys

- **Nykyisen toiminnan siirtäminen digitaaliseksi ja käyttämällä olemassa olevia sovelluksia, ei tue uudenlaisia mahdollisuuksia soveltaa teknologiaa innovatiivisesti (Goldkind 2017).**
- **Sosiaalityöntekijöiden vastauksista löytyi vähemmän teknologisia ratkaisuja, jotka mahdollistaisivat) uudenlaisia tapoja tehdä työtä (Kairala 2018, Goldkind 2017).**
- **Kehittämisen tulisi olla tulevaisuuteen suuntautunutta, erilaiset menetelmät, vrt. teknologian etenemisen nopeus**
- **Huomio mahdollisuuksiin ei niinkään ongelmiin**

Mitä on sosiaalityön erityisyys suhteessa teknologisoitumiseen ja erityisyys suhteessa toisiin ammatteihin? Jääkö hyödyntämättä?

- **Sosiaalityössä on paljon kokemuksellista, käytännöllistä sekä tutkittua tietoa ja osaamista esim.**
- **ihmisten arjesta ja eri ryhmien selviytymisestä vaikeissa elämäntilanteissa, erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat ihmiset**
- **sosiaalisista ilmiöistä, sosiaalisista ongelmista ja niiden ratkaisemisesta, valtaantumisesta, osallisuudesta, yhteisöllisyys jne.**
- **syrjäytymisestä ja sen ehkäisystä**
- **olosuhteista ja tekijöistä, jotka vaikuttavat ihmisten arkeen joko mahdollistaen tai syrjäyttäen**
- **Teoreettinen ja eettinen perusta**

Teknologian valjastaminen edellyttää muutoksia käytännössä, kehittämisessä, koulutuksessa ja tutkimuksessa.

Koulutus:

- **Digitalisaatio edellyttää uudenlaista osaamista sosiaalityön omasta näkökulmasta**
- **Sosiaalityön osaaminen muutoksessa?**
- **Lainsäädännön tuntemus, tietoturva ja laitteiden käyttö ovat edellytyksiä käytölle, lisäksi tulee sosiaalityön tavoitteiden toteuttamiseen liittyvä osaaminen**
- **Kaikilla sosiaalityöntekijöillä tulisi olla teknologiaosaamista, painottuu eri tavoin eri työpaikoissa**

Tutkintoon johtava yliopistokoulutus (eSosiaalityön maisterikoulutus -hankkeen loppuraportti)

- **Tietoinen sosiaalityön viitekehyksen määrittely, sosiaalityöntekijän rooli käyttäjänä, vaikuttajana, kehittäjänä ja tutkijana**
- **Koulutus kaikille kuuluvaa**
- **Sisällytetään osaksi sosiaalityön opintojaksoja**
- **Työpaikka ja täydennyskoulutus**
- **Edellyttää ensin sosiaalityön opintoja**
- **Työnantaja perehdyttää työpaikalla käytettävien tietojärjestelmien käyttöön**
- **Seuraavassa jäsenitys sosiaalityön osaamiseen perustuvasta teknologiaosaamisesta (Maarit Kairala 2018. Sosiaalityöntekijän teknologiaosaaminen) Esitetty lähinnä tehtävinä, jotka pitäisi muuttaa kirjoittaa osaamisena.**

YHTEISKUNNALLINEN OSAAMINEN

- digitaalisen syrjäytymisen ehkäisy; sosiaalinen raportointi teknologian ja digitalisaation teknisistä ja sosiaalisista vaikutuksista –SVA
- > vaikuttaminen, asianajo;
- kansalaisyhteiskunnan ja yhteisöllisyyden vahvistaminen
- digitaalisen demokratia

ASIAKASTYÖN OSAAMINEN

- teknologiasovellusten käytön osaaminen sosiaalityön tavoitteiden ja interventioiden näkökulmasta
- digitaalisen ja kasvokkaisen työn sulautuminen,
- sosiaaliset ongelmat ja ilmiöt kasvokkain ja digitaalisessa ympäristössä:
- digitaalisen osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen
- haavoittuvassa asemassa olevat ihmiset:- syrjäytymisen ehkäisy yksilötasolla
- kriittisyys, reflektio
- johtamisen teknologisten työvälineiden hallinta

VUOROVAIKUTUS OSAAMINEN, ARVO-OSAAMINEN

METODINEN OSAAMINEN , ETIIKKA

DOKUMENTOINTI, TIETOJÄRJESTELMÄT, TIEDONTUOTTAMINE JA HALLINTA, TIETOTURVA, LAINSÄÄDÄNTÖ

KEHITTÄMISOSAAMINEN

- yhteistoiminnallinen kehittämisosaaminen
- tulevaisuuteen suuntautuminen
- osallisuus monialaiseen teknologisten sovellusten suunnitteluun, käyttöönottoon ja arviointiin sekä sisällön tuotantoon, sosiaalityön näkökulma dialogissa

TUTKIMUSOSAAMINEN

- (uudenlainen) teoriaperusta ja metodologia kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen tutkimus
- verkkotutkimus
- verkkoaineiston hyödyntäminen
- käytännön ja tutkimuksen yhdistäminen
- monitieteiset tutkimusryhmät

Kehittäminen

- **Kun/ jos otamme käyttöön teknologiaa hyödyntäviä välineitä, joiden suunnittelussa ei ole huomioitu sosiaalityön tavoitteiden toteutumista – välineen käyttö voi muuttaa sosiaalityön toimintakäytäntöjä ja vaikuttaa ajatteluamme (Hill & Shaw 2011)**
- **Sosiaalityöntekijän osallisuus välttämätöntä, osoitettava osaamisensa ja tuotava näkökulma dialogiin, tutkimukseen perustuva hyöty**
- **Tavoitteena ihmiskeskeisyys, asiakkaan osallisuuden vahvistaminen, osallisuusmenetelmät, jotka tukevat sosiaalityön tavoitteellisen toiminnan kehittämistä**
- **Kehittämismenetelmän valinta suhteessa tavoitteeseen**
- **Tavoitteen asettaminen palvelukeskeinen vai ihmiskeskeinen**
- **Niiden ihmisten näkökulma, jotka eivät ole osallisina teknologian kehittämisessä, ei näy lopputuloksessa**

Esim. toimintatutkimus kehittämismenetelmänä (Kairala)

- Yhteisinä piirteinä toimintatutkimukselle on nähty pyrkimys muuttaa sosiaalisia käytäntöjä, käytännöstä lähtevää prosessi, eri toimijoiden osallisuus sekä tutkimuksen ja käytännön yhteen kietoutuminen (Kuula 2007, Heikkinen & Huttunen & Moilanen 2009).
- Toimintakäytäntöjen muutos toteutuu ihmisten välisessä sosiaalisessa prosessissa, prosessi yhtä tärkeä muutoksen aikaansaamiselle kuin tulos
- Tulevaisuuteensuuntautuvaa
- Toimintakäytäntöjen kehittäminen lähellä arkea, sitä ympäristöä jossa kehitettävää toimintaa toteutetaan
- Ne työntekijät kehittävät, joiden työtä kehittäminen muuttaa, kaikki työntekijät
- Kehittäminen ihmisten kanssa, tavoitteet nousevat ihmisten arjesta
- Kehittäminen asiakkaiden kanssa
- Vaikuttaminen kontekstin luomiin esteisiin kehittämiselle

Tutkimus:

- **Sosiaalitieteellistä tutkittua tietoa ja metodologiaa tarvitaan sosiaalityön aseman vahvistamiseksi sekä sosiaalityön tavoitteiden ja tehtävien toteuttamiseksi teknologisoitumisessa**
- **Hyöty myös muille aloille**
- **Ennen digiaikaa kehitetyt teorit ja metodologia eivät aina ole riittävän sovelluskelpoisia selittämään ja ennustamaan digitaal ajan ilmiöitä riittävän tarkasti, joten tarvitaan teorioiden kehittämistä**
- **Verkkotutkimus**
- **Monialainen tiedeyhteisö**

Sosiaalityön strategia/lausunto

- **Kansallinen strategia/lausunto, jonka tarkoituksena on vahvistaa kokonaisvaltaisesti profession tavoitteellista työtä suhteessa teknologisoitumiseen ja digitaalisaatioon**
- **Tarkoitus ohjata kansallisesti yhtenäisemmäksi teknologisoitumiseen liittyvää sosiaalityön koulutusta, kehittämistä, tutkimusta ja käytäntöä osana muuttuvaa sosiaalityötä.**
- **Nostaa esille sosiaalityön koulutuksen, kehittämisen, tutkimuksen ja käytännön painopistealueet**
- **Tuoda esille, miten teknologisoitumisen ja digitaalisuus voivat olla mahdollisuus tulevaisuuden sosiaalityölle**
- **Kansallinen, alueellinen tai paikallinen, luovatko jälkimmäiset kansallista yhtenäisyyttä**

Työyhteisössä pohdittavaksi:

- **Miten teknologia on muuttanut työyhteisön työtä? Miten se on vaikuttanut työtehtäviin, työhyvinvointiin, työntekijöiden välisiin suhteisiin, vuorovaikutukseenne, asemaanne?**
- **Minkälaisia arjen toiminnan muutoksia ja sosiaalisia vaikutuksia digitalisaatio on tuottanut asiakkaidenne arkeen?**
- **Minkälaisia eettisiä kysymyksiä digitaalisaatio on tuonut työhönne? Miten olette ne ratkaisseet?**
- **Miten vahvistaisitte työyhteisön osallisuutta digitalisaatioon liittyvässä kehittämisessä?**
- **Miten tutkimustieto näkyy kehittämisessä ja työssämme? Miten voidaan vahvistaa tutkimustiedon käyttöä digitaalisen työn kehittämisessä?**
- **Miettikää enemmän ratkaisuja kuin ongelmia 😊**

Sydämelliset kiitokset sekä kutsusta seminaariin että kaikille osallistujille. Toivon, että esitykseni herätti uusia ajatuksia, joista seuraisi uudenlaista toimintaa suhteessa teknologisoitumiseen ja digitalisaatioon.

Yhteistyön iloa toivottaen Maarit

The image features a white background with several abstract geometric elements. In the top left, there are two vertical yellow dashed lines. To their right is a solid blue circle. Further right, a green L-shaped line is visible. In the top right corner, a yellow circle is partially cut off. On the left side, there is a green square outline. Below it, a yellow dashed line curves downwards. The right side of the image is dominated by a large, solid orange semi-circle. Centered within this orange shape is the text 'Sosiaalityö ja teknologia lähteitä' in white, sans-serif font.

Sosiaalityö ja
teknologia lähteitä

eSosiaalityön maisterikoulutus – hankkeen julkaisuja:

- Kairala, Maarit (2018) Sosiaalityön teknologiaosaaminen. Teoksessa Juvonen, Tarja & Lindh, Jari & Pohjola, Anneli & Romakkaniemi, Marjo (toim.) Sosiaalityön muuttuva asiantuntijuus. Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirja. Tallinna: UniPress, 211–227.
- Mari Kivistö & Päykkönen Kirsi 2017. Sosiaalityö digitalisaatiossa. Lapin yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja C. Työpapereita 58.
[Sosiaalityö digitalisaatiossa \(ulapland.fi\)](http://ulapland.fi)

Kivistö, Mari 2017. Sosiaalityö digitalisaatiossa ja eettisyyden vaade.

Tikkala, Leena 2017. Sosiaalityön asiantuntijuus digitalisaatiossa.

Raportteja, tutkimusta nykytilanteesta:

- Kauppila, Tarja, Kati Kiiski & Mari Lehtonen. 2018. Sähköhelmenkalastus- Sosiaalihuollon sähköisten palvelujen nykytila ja kehittämistarpeet. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 14/2018. Sosiaali- ja terveysministeriö, Helsinki.
- [Tieto- ja viestintäteknologian käyttö sosiaalihuollossa vuonna 2020](#)
- [Sosiaalinen media Suomessa 2023 \(lmsomeco.fi\)](#)
- [Sähköinen asiointi sosiaali-ja terveydenhuollossa – ketkä tarvitsevat opastusta ja keille palvelut eivät ole esteettömiä? 2022](#)
- [Sosiaalialan asiakastietojärjestelmissä paljon parannettavaa: käyttäjäkokemukset 2019](#)
- [S.Salovaara & K. Ylönen 2023: Sosiaalialan digitalisaatio](#)
- Samuel Salovaara, Sanna Hautala, Marianne Silén 2022. Sosiaalialan ammattilaisten kyvykkyys tietojärjestelmien käyttäjinä ja kokemukset tietojärjestelmien tuesta työlle. [110119-Article Text-233515-1-10-20220507.pdf](#)

Suomalaisia väitöskirjoja

- **Rahikka, Anne 2013. DIALOGI AUTTAVISSA VERKKOPALVELUISSA Sosiaali- ja terveysjärjestöjen ammattilaisten kertomuksia kommunikaatiosta.**
- **Kilpeläinen, Arja 2016. Teknologiavälitteisyys haastaa kyläläisten arkea ja maaseutusosiaalityötä**
- **Granholm, C. P. (2016). *Social work in digital transfer: Blending services for the next generation.***
- **Kuusisto-Niemi S. 2016. Tiedon hallinta sosiaalihuollossa: tiedonhallinnan paradigma opetuksen ja tutkimuksen perustana.**
- **Tikkala Leena**
- **Huhtasalo, Jenni (2022). Asiantuntijuus, digitaalinen teknologia ja moniaineksiset toimijaverkostot**

Esimerkkejä kansainvälisestä sosiaalityön teknologiaan liittyvistä artikkeleista:

- **Julie Byrne & Gloria Kirwan 2019.** Relationen mellan socialarbetare och klient i den digitala eran: en konfigurativ litteraturöversikt. Relationship-based social work and electronic communication technologies: anticipation, adaptation and achievement: Journal of Social Work Practice: Vol 33, No 2 (tandfonline.com)
- **Faye Mishna, Jane Elizabeth Sanders & Joanne Daciuk 2021.** An International Study Examining Social Workers' Use of Information and Communication Technology. #socialwork: An International Study Examining Social Workers' Use of Information and Communication Technology | Request PDF (researchgate.net)
- **Steiner, Oliver 2021** Sosiaalityö digitaalisella aikakaudella: teoreettiset, eettiset ja käytännön näkökohdat | British Journal of Social Work | Oxfordin akateeminen (oup.com)
- **Mathiyazhagan, Siva 2021.** Kenttäkäytäntö, kehittyvät teknologiat ja ihmisoikeudet: teknisten sosiaalityöntekijöiden syntyminen - artikkelissa käsitellään teknisen sosiaalityön haasteita ja mahdollisuuksia alalla ja tutkitaan mahdollista mallia tekniikan sosiaalityön käytännölle turvallisten ja osallistavien yhteisöjen tukemiseksi verkossa ja sen ulkopuolella ihmisoikeuksien edistämiseksi.
- **Steiner, Oliver 2021.** Social Work in the Digital Era: Theoretical, Ethical and Practical Considerations *The British Journal of Social Work*, osa 51, numero 4, kesäkuu 2021, sivu 1522, <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcaa224>

Muita:

- Pohjola, Anneli 2018. Sosiaalityön muuttuvan asiantuntijuuden ydintekijöitä. Teoksessa Juvonen, Tarja & Lindh, Jari & Pohjola, Anneli & Romakkaniemi, Marjo (toim.) Sosiaalityön muuttuva asiantuntijuus.
- Toikkanen, Jenni 2022, Tietojärjestelmien vaikutus suunnitelmallisen sosiaalityön toteuttamiseen.
- Anna-Maija Pyykönen, Johanna Lammintakanen & Aini Pehkonen 2022. Syrjiikö digitalisointi ihmisiä sosiaalipalveluissa? [Syrjiikö digitalisointi ihmisiä sosiaalipalveluissa.pdf \(kaks.fi\)](#)
- [Digitaalinen hyvinvointi perheissä. Suomi hyvin käytetyn ajan mallimaaksi \(valtioneuvosto.fi\)](#)
- [Ikääntyneiden aikuisten kolminkertaisesta syrjäytymisestä COVID-19: n aikana: tekniikka, digitaalinen lukutaito ja sosiaalinen eristäytyminen - PubMed \(nih.gov\)](#)
- [Sosiaalisesti syrjäytyneet – DigilN](#)
- Strömberg-Jakka, Minna (2016) Toimeentulotuen verkkoasiointi on haaste asiakaspalvelulle. Suuntaaja 2/2016: Teknologia arjen tukena. Aspa. <https://www.aspa.fi/fi/suuntaaja/suuntaaja-22016-teknologia-arjen-tukena/toimeentulotuen-verkkoasiointi-haaste>
- [Teknologia asumisen ja arjen tukena – Aspa](#)
- [Verke](#) – Digitaalisen nuorisotyön osaamiskeskus